

יש נוחלין פרק שמיני בבא בתרא

קלה.

עין משפט נר מצוה

ההוא דהוה קא שכיב והוה לו אחין ולא בנין דמוחזק ליבס: **אמרו ליה אחסיה למאן** זקוקה ליבוס או מותרת לשוק: **חזיא לכהנא** לאו דוקא אלא שמונתת לכל אדם ואינה זקוקה ליבס ומיהו לכהנא חסירה דהא ע"י (ו) מגו דבעל שאמר גרשתי את אשתי

נאמן מהימנין (ז) כדמפרש ואלין: **נמאי נישום לה** לאסרה לשוק: **הא"ר חייל זר אבא נר** והאי נמי הכי קאמר גרשתי את אשתי וחזיא לעלמא ומיהו לכהנא חסירה דהא לא פטרינן לה אלא בטענת גרשתי את אשתי וגרשה פסולה לכהן שהרי אינה נפטרת בטענת יש לי בניס דהא מוחזק לן בגויה דלין לו בניס ואיכו לא טעין יש לי בניס דניהמניה ע"י ד"ה חזיא וכו' על ידי שאמר כ"ל ויבוסת מגו דבעל נמאן: (ח) בא"ד מהימנין ליה כדמפרש: (ט) ואן אשניו נאשא אש וכו' חסור חזק. כ"ז א"ר אבא עבדיו אינה א"ר וליכא חזק כי אש לאו דלא היה אשתי אמת הוהה מ"מ מחזק דקאמר שמת בעלה היה בחזקת א"ר עומת בחזקת אמו חסור עומת חזק אסור חזק לא חזק ממש חזק אסור חזק שיהיה ב"ה נסתלק ממה עד שנפטרה מוחזקת בימה: (י) תוב"ד"ה אבא עבדיו וכו' חזק א"ר דכ"ז י"ל יהודה: (יא) בא"ד ומיהו י"ל התם דהוה מלי:

הגהות הב"ח

(א) גבי אמר רבה מאי נישום: (ב) שם אש הקטן בטענה נקל כ"ל ויבוס משום דמטולא נפשה לגבי שפלי נמאן: (ג) שם ואיך מאי קאמרי או דקאמרי אלא חזיא הוה: (ד) רשב"ם ד"ה חזיא וכו' על ידי שאמר כ"ל ויבוסת מגו דבעל נמאן: (ה) בא"ד מהימנין ליה כדמפרש: (ו) ואן אשניו נאשא אש וכו' חסור חזק. כ"ז א"ר אבא עבדיו אינה א"ר וליכא חזק כי אש לאו דלא היה אשתי אמת הוהה מ"מ מחזק דקאמר שמת בעלה היה בחזקת א"ר עומת בחזקת אמו חסור עומת חזק אסור חזק לא חזק ממש חזק אסור חזק שיהיה ב"ה נסתלק ממה עד שנפטרה מוחזקת בימה: (י) תוב"ד"ה אבא עבדיו וכו' חזק א"ר דכ"ז י"ל יהודה: (יא) בא"ד ומיהו י"ל התם דהוה מלי:

מוסף תוספות

א. ויחזיק חזיא אפי' לכהן הירוט. לביבוס. ב. ואילו היתה זקוקה ליבוס היבוס פוסלה וזקוקה ששינוי (יבמות כטו) העובר והיבוס פוסלין ואין מואכילין. ג. ויבוס ויבוס דמאין (דמאין קול הוחזק כאן בב"ד דבמדינת ארץ) הוה אבא עבדיו. אמת רבני יונה כתב באוצ' דקולין וכו'. התם היינו טעמא דלא מיחסר א"ר צ"ע הוה שיש עדים במדינת הים שהיא מקודשת עד שיגרוה לדבר הבורח, משום דמקמי לה בחזקת פניה דאשה זו בחזקת פניה עומדת ארץ מוציאין מחזקה בקול בעלמא, אבל הכא הרי זה הקול ויצא להכחיש עיקר החזקה הראשונה, דהא אמרי דאיכא עדים במדינת הים דירעי דאית ליה אחי, וכיון דאפטר לברור הדבר חישתין ונמאן עד שיתברר הדבר. ד. דא"כ אין לדבר טוף דלעולם איכא למיחש. מוס' קידושין י"ג. ה. ויודע שביחשונו א"ר הוה משקל. מוס' ז"ק מו. א. הלך מרשעין שמא מוכחא מלואה שבי. דהא אמת הוה. טו. א. ויבוסת כפי הכא גוונא דלא הוה למידע ליה ברי דר' ושמה ברי עדיף איכ' האומר לחבירו שורך חזק את שורי והוא אומר אני יודע נימא ברי עדיף. ויבוסת לוי, אין לדבר ז"ק מוס' כ"ד. ו. ויבוסת לוי כפי הדין א"ר משהו דינו עליה שהוא בעל דינו כמותם א"ר' דאינהו לא הוה ליה למידע אמרין בהו ברי ושמה ברי עדיף למאן דמחייב ויאלו היה יודע טען האי א"ר חזק דאנא אהובן מיהו מחייב אבל בריא"ר לא הוה א"ר א"ר דאדורי ליה לא הוה מחייב א"ר' דאיתו עינין ברי ואיתו טעני שמא. מוס' כ"ד.

חזיא לכהנא רבה. יש מוחזקין רבה משום דלכל הפחות אלמנה היא ולא חזיא לכהן גדול ואומר ר"י דשפיר גרס רבה דהא אף לכהן הדיוט חסירה דהא מטעם שאמר גרשתי היה מתיר* ולא שהיה אומר שהיו לו בניס דא"כ היה נאמן כדמנן במתניתין דזה בני נאמן ומאי הוה מיימתי עלה מילתא דר' יוחנן אלא הכי פירושו דחזיא לכהנא רבה כלומר אינה זקוקה ליבוס שגרשתיה מותרת לכל העולם ואפי' לכהן גדול מטעם זיקת יבוסין וה"ר מנחם גרס חזיא לכהנא כלומר אינה זקוקה ליבוס וחזרת לכהנא נישא לאכול בתרומה: **ה"ג הא אמרי דאיכא בהדי במדינת הים דירעי דאית ליה אחי**. וה"פ הא י"א קול הכא שאומרים דאיכא עדים במדינת הים^א ו"ל"ג והא איכא סקדי במדינת הים דאי ודאי דאיכא עדים במדינת הים א"כ מאי קאמר השמא מיהא הא ליתנהו ואי צעי למימר שיש לנו לחוש שמא יש עדים הא ודאי ליכא^ב לנימשה דהא תנן יש לי בניס נאמן וה"ה אין לי אחים נאמן דמגו דאי צעי פטר לה בגיטא וכן פירק שני דכתובות (דף כג. וס) על צמיה דמר שמואל דאשתצנין ופירין הא אמרי איכא עדים במדינת הים אכל אי ליכא קול אין לנו לחוש מאלוהי שמא יש עדים דהא תנן התם נשצמי וטעורה איני נאמנת:

אבבי אמר לעולם חייב. (י) וקשה דרבי יהודה א"ר אבא דרבי יוחנן דכריש שור שנגח את הפרה שמואל מו. וס) אמר רב יהודה אמר שמואל זו דברי סומכוס אכל חכמים אומרים זה כלל גדול דצין המע"ה ומפרש התם דזה כלל גדול אפי' ניזק אומר צרי ומזיק אומר שמא אלמנה לרב יהודה צרי ושמה לאו צרי עדיף וי"ל לעולם

דוקא גבי מלוה אית ליה לרב יהודה דצרי עליך דהוי צרי חשוד דאם לא מלוה לא היה מעזין פניו לומר מנה לי צידך שהרי הלוה יודע שלא הלוה ממנו כלום^א ושמה של לוח גרוע שהיה לו לידע אם הלוה או לא הלוה^ב ולכן חייב אכל גבי שור שנגח את הפרה דלא חשיב צרי של ניזק משום דידוע שהמזיק אינו יודע מתי ילדה קודם נגיחה או לאחר נגיחה לכך טוען צרי שידוע שלא יכחישו המזיק ושמה של מזיק אינו גרוע כי אין לו לידע כי לא היה שם אכל קשה הא דאמר צפ"ק דכתובות (דף י"ג: וס) אמר ליה אבבי לרב יוסף הא דרבי יהודה אמר מנה לי צידך והלה אומר איני יודע חייב דשמואל היא דפסקה התם כרבנן גמליאל דנאמנת כשאמרה משאלתמיה נאמנתי שדהו והשתא הא אפילו צרי יהודה מודה לשם דאינה נאמנת לפי שהבעל אינו יודע מתי נאנסה לא חשיב צרי שלה כי היא דניזק ומזיק (ומיהו י"ל (ב) דהוה מנאי למימר וליטעמיה) וכן כריש הבית והעלייה (צ"מ דף קטו: וס) גבי אם היה מכיר מקלמ' אצניו נוטלין ומזיקי לה דקאמר איני יודע וקאמר לימא תיהו תיבוסת דר"ג ור' יוחנן דאמרי מנה לי צידך והלה אומר איני יודע פטור דהוי צרי גרוע משום דאריך איני יודע אם היו שלו היה הפרכה אצניו דומות לו וזו וי"ל דאין צרי יהודה לא משוי חילוק צין צרי חשוד דמלוה לצרי גרוע דהא קאמר הכא לעולם חייב ושאיני הכא דכי מנה לאחר צידך דמי משמע דאם הוא עצמו היה אומר אחיך אני והוא אומר איני יודע יטול בחלקו א"ג דהוי צרי גרוע דהם אין יודעים אם יש להם אה במדינת הים או לא^א והשתא אמי שפיר דהיא דכתובות אבבי אמר לה והיא דבית והעלייה (ס) נמי דקאמר לימא תהו תיבוסת דר"ג משום דלא צייני לא הוי תיבוסת דרבי יהודה וזה כלל גדול דצין דריש פירק הנהו לא מוקי אצני לאימיו אפילו ניזק אומר צרי ומזיק אומר שמא אלא מוקי להכי דאמר התם א"ג לכי הא דאלוהין צתר חזקה אפילו כנגד רובא ואין להאריך כאן:

ההוא דהוה קא שכיב והוה לו אחין ולא בנין דמוחזק ליבס: **אמרו ליה אחסיה למאן** זקוקה ליבוס או מותרת לשוק: **חזיא לכהנא** לאו דוקא אלא שמונתת לכל אדם ואינה זקוקה ליבס ומיהו לכהנא חסירה דהא ע"י (ו) מגו דבעל שאמר גרשתי את אשתי **נאמן מהימנין** (ז) כדמפרש ואלין: **נמאי נישום לה** לאסרה לשוק: **הא"ר חייל זר אבא נר** והאי נמי הכי קאמר גרשתי את אשתי וחזיא לעלמא ומיהו לכהנא חסירה דהא לא פטרינן לה אלא בטענת גרשתי את אשתי וגרשה פסולה לכהן שהרי אינה נפטרת בטענת יש לי בניס דהא מוחזק לן בגויה דלין לו בניס ואיכו לא טעין יש לי בניס דניהמניה ע"י ד"ה חזיא וכו' על ידי שאמר כ"ל ויבוסת מגו דבעל נמאן: (ח) בא"ד מהימנין ליה כדמפרש: (ט) ואן אשניו נאשא אש וכו' חסור חזק. כ"ז א"ר אבא עבדיו אינה א"ר וליכא חזק כי אש לאו דלא היה אשתי אמת הוהה מ"מ מחזק דקאמר שמת בעלה היה בחזקת א"ר עומת בחזקת אמו חסור עומת חזק אסור חזק לא חזק ממש חזק אסור חזק שיהיה ב"ה נסתלק ממה עד שנפטרה מוחזקת בימה: (י) תוב"ד"ה אבא עבדיו וכו' חזק א"ר דכ"ז י"ל יהודה: (יא) בא"ד ומיהו י"ל התם דהוה מלי:

נאמן מהימנין (ז) כדמפרש ואלין: **נמאי נישום לה** לאסרה לשוק: **הא"ר חייל זר אבא נר** והאי נמי הכי קאמר גרשתי את אשתי וחזיא לעלמא ומיהו לכהנא חסירה דהא לא פטרינן לה אלא בטענת גרשתי את אשתי וגרשה פסולה לכהן שהרי אינה נפטרת בטענת יש לי בניס דהא מוחזק לן בגויה דלין לו בניס ואיכו לא טעין יש לי בניס דניהמניה ע"י ד"ה חזיא וכו' על ידי שאמר כ"ל ויבוסת מגו דבעל נמאן: (ח) בא"ד מהימנין ליה כדמפרש: (ט) ואן אשניו נאשא אש וכו' חסור חזק. כ"ז א"ר אבא עבדיו אינה א"ר וליכא חזק כי אש לאו דלא היה אשתי אמת הוהה מ"מ מחזק דקאמר שמת בעלה היה בחזקת א"ר עומת בחזקת אמו חסור עומת חזק אסור חזק לא חזק ממש חזק אסור חזק שיהיה ב"ה נסתלק ממה עד שנפטרה מוחזקת בימה: (י) תוב"ד"ה אבא עבדיו וכו' חזק א"ר דכ"ז י"ל יהודה: (יא) בא"ד ומיהו י"ל התם דהוה מלי:

קל א מיי פ"ב מהלכות גיטות הל' ה סמג עשין ט ט"ע אה"ע סי' קנב טע"ה א:

קל א ב מיי פ"ב מהל' יבוסת הלכה ג סמג עשין נא ט"ע אה"ע סי' קנ טע"ה ח:

קל ב מיי פ"ד מהל' מהלכות הל' ח ועי' נ"מ סמג עשין לו טור ש"ע ח"מ סי' רס ס"ז:

קל ג מיי פ"ט טע"ה טס טע"ה טז:

קל ד מיי פ"א מהל' טען הל' ח ועיין נ"מ סמג עשין לה טור ש"ע ח"מ סי' ע"ט:

גלוין הש"ס

נמאן חזק לה. עיין ג"י פ"ב דיבמות דף נ"א ע"ב וי"ע. ונראה דהמחזקין דצ"ר צ"י מ"י"ס. אי דפרכת הש"ס מנא ידעין דהוא אינו נאמן אף דכדיו לנלוה כדמרי הכא חזק לה. או להפליא בעמדתו בלא עדים לאו כלום הוא כמו נמקדש בלא עדים וה"ר ש"ס יבמות מפרש: (י) רשב"ם ד"ה נקל ב"י דאיכא אסור (חזק) [ובין]. ק"ל הא נאמא מחסור א"ר וכן הוה יבמה לשוק דהוא רק לאו וזה ק"ל על מוס' יומא דף ע"ב ד"ה והמק:

מוסף רש"י

בעל שאמר גרשתי את אשתי אינו נאמן. דאם איכא דגרשה קלה אית לה נאמנה לכל ה"א אמרין ליה לנאמן, דמנה לי לנאמן נמאן עדים דמי (ע"ה). עדים בעד אשתי. כ"ז נאמן נאמנן וכן דאית (וי"ל) מנהגים מואכילתא (כתובות ג.) רות לופות, ואין חלום ומעשים, ודאסר, בתמיה (דקדושין ב.) והלה אומר איני יודע פטור. מנא, מנא מקום משמעון ליה שבעת היקט שק הוא כדכדיו אשתי יודע שחא חייב לו (כתובות יב.) ב"ס ק"ת. דלא עליון שמא ממיר, דאם אי נמי טעין ליה אין לן צרי כלום היקט משבעין ליה שבעת היקט (ב"ס ט"ח).

רבינו גרשום

ראמרי ליה איתתא למאן. כלומר דלא הוה ידעי אי הוה [לן] כדו שלא היתה אשתו זקוקה ליבוס א לאו: אמר להו חזיא לכהנא רבא. לאו משום דוקא קאמר לכהנא רבא משום דאיתו דאסור באלמנה אלא לכל כהנא הירושות דאינה זקוקה ליבוס דאית ליה בני: חזש לה. דהתיריה דנאמן נבסמיה אשניו. ואיכא דאמרי חזש לה דאינו נאמן: לאו חזש ר' גרשום דאמר. במסכת כתובות האשה שאמרה נשתי וטעורה אני נאמנת ושהפך שאסר הוא הפך שהתיר שאין ערות אחרת אלא היא. ואמרי והלא שמא יש לך עדים במדינת הים ששפית ולא תהא נאמנת שאמרת חזיא אמר להו ר' גרשום עדים בעד אסוק. עדיה בעד דרום לטוק הגולס דלייתוהו קמן ואן אסוקן לה. הכא נמי הואיל דלייתוהו גני עדים לקמן וירשוהו רבא לטול כאחד מהן: וירשוהו עמו. הואיל דקאמרי דלא הוה איתוהו ואמאי יירשו: לא צריכא דקאמרי אין אנו יודעין אם איתוהו או לאו. ומשום הכי ירתי בבכשים שפלו לו לאחר מיכן ומצו למימר להאי אנת מהא מודה דאיתוהו הוא משום הכי גירות כותך. והאי דלא היבנא ליה מחלקן משום דאנן לא ידעין דאיתוהו היה: זאת אומרת. יטול עמו בחלקו דהאי דאמרי אין אנו יודעין. הכי נמי בעלמא כשאמר אחד לחבירו מנה לי צידך והלה אומר אני יודע פטור אפי' משבועה:

דאסרדי דאית ליה אחי והוא אומר אין לו אחין וגם מוחזק לו דלית אחי נאמן: נקל באשת איש. לפרשה בלא חליצה יבוס: חזש לה. ליתר ואיכא דאמרי חזש לה לאיסור: ותו לא. הא בכל בכשים ראו לטול כאחד מהן: וירשוהו עמו. הואיל דקאמרי דלא הוה איתוהו ואמאי יירשו: לא צריכא דקאמרי אין אנו יודעין אם איתוהו או לאו. ומשום הכי ירתי בבכשים שפלו לו לאחר מיכן ומצו למימר להאי אנת מהא מודה דאיתוהו הוא משום הכי גירות כותך. והאי דלא היבנא ליה מחלקן משום דאנן לא ידעין דאיתוהו היה: זאת אומרת. יטול עמו בחלקו דהאי דאמרי אין אנו יודעין. הכי נמי בעלמא כשאמר אחד לחבירו מנה לי צידך והלה אומר אני יודע פטור אפי' משבועה: